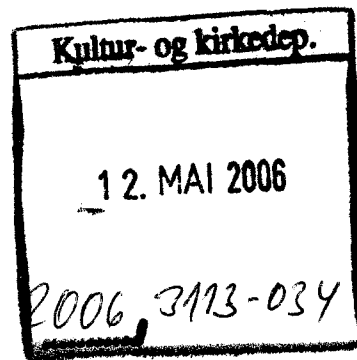

BILDKONST
UPPHOVSRÄTT
I SVERIGE

2006-05-09

Kultur- og kirke-departementet
P.b. 8030 Dep
0030 Oslo
NORGE.

Beträffande forslag til gjennomføring av EU-direktiv om følgerett till fordel for opphovsmannen till et originalkunstverk m.m.

Undertecknande organisationer har tagit del av det höringsutkast som presenterats av Kultur- og kirke-departementet. Det glädjer oss att även norska konstnärer får en lagstiftning som ligger i linje med den Europeiska och det är glädjande att internationell reciprocitet införs.

Konstmarknaderna i världen och Europa består av flera delar. Det finns en internationell konstmarknad där mycket väl kända och allmänt erkända konstnärers verk vidareförsäljs t ex P Picasso och E Munch och en huvudsakligen nationell konstmarknad för omsättning av nationellt och regional konst. Det är här det sker en överströmning av verk mellan de nordiska länderna, Norden är en regional konstmarknad. Det finns också strikt nationella och lokalt kända konstnärer vars verk endast förekommer nationellt och/eller lokalt. I framtiden kan vi förvänta oss att fler konstnärer är verksamma i en europeisk kontext med följd att nationella gränser får allt mindre betydelse. Det är därför viktigt att lagstiftningen fungerar i en internationell miljö och att likartade system ger konstnärerna ett fullgott skydd i hela Europa.

Vi har huvudsakligen synpunkter på frågan om nivån på det nedre belopp som anger vilka försäljningar som omfattas av följerrätten, det så kallade minimipriset. I höringsutkastet föreslås det fastställas till 3.000 euro.

Bakgrunden till detta höga minimipris är att man i förhandlingarna, innan direktivet antogs, kom fram till att det inte förekom någon konkurrens mellan nationella marknader (konsthandel) för verk med försäljningspris under detta belopp. Det är troligen en korrekt ståndpunkt med det motsäger inte det faktum att Norden har en viss gemensam konstmarknad. Från de nordiska företrädarna var man nöjd med att man nationellt kunde sätta ett lägre minimipris än 3.000 euro. Nivån om 3.000 euro skall enligt vår mening därför inte uppfattas som den gräns som skall gälla enligt direktivet utan som en gräns vilken man inte kan överskrida, syftet var att hindra Nederländerna och Storbritannien från att införa högre minimipriser och därigenom sabotera följerrättsdirektivets praktiska betydelse.

Det skall noteras att flera viktiga medlemsstater har infört nivåer under 3.000 euro, t ex har Storbritannien lagstiftat om 1.000 euro som minimipris och i Danmark och Finland har man 300 respektive 255 euro.

Vi anser det vara ett problem att man i Norge, som annars har en stark tradition av stöd och försvar av bildkonsten och bildkonstnärerna, föreslår införandet av en miniminivå om 3.000 euro. Den nivån kommer i praktiken att utesluta den huvuddelen av de konstverk som vidareförsäljs från följerrätten. De beräkningar som gjorts i Danmark, Finland, Norge och Sverige över minimipriser visar att 85 - 92 % av försäljningarna ligger under 3.000 euro. Det innebär att nästan samtliga nu verksamma konstnärer, alla grafisk konst, huvuddelen av konsthantverkarna och samtliga yngre konstnärer utesluts från följerrätten. Följerrätten blir därmed enbart en rätt för ett fåtal efterlevande till avlidna konstnärer.

Det är önskvärt att departementet omprövar sitt förslag och sänker minimipriset till nordisk nivå. Skälen till detta är bland andra följande.

Den nordiska rättslikheten bryts på en mycket viktig punkt. Det får praktiska följder som är till skada för konstnärerna i övriga nordiska länder och kanske även på sikt i Norge. Det skapar olikheter i behandlingen mellan de nordiska länderna och kan leda till konflikter inom konstnärsgруппerna.

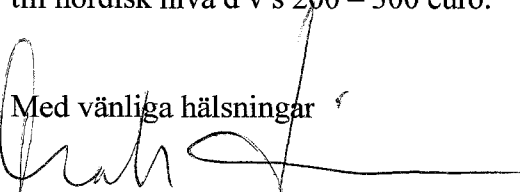
Genom den existerande rättslikheten inom följerrätten mellan Danmark, Finland och Sverige har ett gemensamt agerande bidragit till att man stått emot försöken från den internationella konsthandeln att urholka direktivet om följerrätten med syftet att därefter "rulla" tillbaka existerande nationella lagstiftningar i Europa till icke fungerande ordningar eller alternativt till att skapa ordningar som endast marginellt berör bildkonstnärerna. Det direktiv som antogs av EU kan införas nationellt på ett sådant sätt att upphovsmännen kan få fördelar av den när vidareförsäljning sker av deras konstverk.

Den nordiska rättslikheten har också inneburit att konstnärer i de nordiska länderna har behandlats lika när deras verk vidare försålts i något av de nordiska länderna. I avvaktan på att direktivet skulle genomföras har norska upphovsmän behandlats i enlighet med principerna i det så kallade Phil Collins fallet, vilket införts i den nationella följerrätts lagstiftningen i övriga nordiska länder. Det har inneburit att när norska bildkonstnärers verk har sålts t ex i Sverige har BUS utbetalat följerrättsersättning till BONO för vidare utbetalning till berörd norsk rättsinnehavare. Genom det föreslagna minimipriset kommer den förväntade ömsesidigheten inte att genomföras i praktiken, inga eller få verk från övriga nordiska länder kommer att nå priser över 3.000 euro. Reciprociteten bryts därmed, i praktiken, och istället kommer ett ensidigt flöde av följerrätt från övriga nordiska länder till Norge att ske medan man i Norge kommer att kollektivisera ersättning som istället kunde ha överförts till rättighetshavare i Danmark, Finland, Island och Sverige.

Genom det föreslagna höga minimipriset bryts den nordiska rättslikheten och grunden för ett samfällt nordiskt agerande kommer därför att elimineras. Vi vet att följerrätten kommer att utsättas för ytterligare angrepp vid den utvärdering som skall göras av EU kommissionen 2009/10. Självklart kommer det av följerrättens motståndare – de stora internationella auktionshusen och konsthandlarna – att lyftas fram att minimipriserna är olika i olika länder samt att flera länder valt att införa det i direktivet angivna högsta beloppet för minimipriset (Norge, Nederländerna, Österrike). Det riskerar att urholka lagstiftningen i övriga nordiska länder till nackdel för nu verksamma konstnärer och konsthantverkare. Det riskerar också att leda till att följerrätten och de idéer som ligger bakom denna inte längre ges legitimitet.

Mot bakgrund av vad vi framfört i denna skrivelse vill vi framföra vår starka vädjan om att Kultur- och kirkedepartementet i den fortsatta beredningen överväger att sänka minimipriset till nordisk nivå d v s 200 – 300 euro.

Med vänliga hälsningar

Mats Lindberg

Vd BUS enligt uppdrag

Kuvasto ry Finland, Copy-Dan Billdekonst Danmark, Bildkonst Upphovsrätt i Sverige.

c.c

Kulturministeriet, Peter Schønning, Danmark

Undervisningsministeriet, Jukka Liedes, Finland

Christine Lager, Justitiedepartementet, Sverige